

Въпросътъ за циганитѣ, арменцитѣ и евреитѣ въ Сливенъ ни позволява да си зададемъ питанието: дали въ сжщностъ тия поселници датиратъ тукъ отъ врѣме идването на турцитѣ, или още отъ по-рано, — отъ врѣме българското царство. За арменцитѣ вече се спомена; остава да разгледаме най-първитѣ слѣди въ Сливенъ на цигани и евреи. Нека още тукъ забѣлѣжимъ, че колкото се отнася за цѣла България, евреитѣ сж много по-стари отъ циганитѣ. Но не такъвъ е случаятъ частно за Сливенъ, дѣто отъ всички тукъ чужди елементи евреитѣ сж най-нови.

Въ Македония и сѣверна Гърция евреи се срѣщатъ още въ XII-я вѣкъ, като прѣселенци отъ Пиринейския П-въ¹⁾. Фактътъ на сжществуващи еврейски поселения въ южна Македония се потвърждава и отъ Крали Марковия цикълъ. (Ср. пѣснитѣ за борба на Крали Марко въ солунско съ „желта чифутина“). Разпространението имъ въ България, особено като търговци, е прѣко свързано съ владичеството на турцитѣ. Евреитѣ, особно въ сѣверна България прѣди идването на турцитѣ, не сж прѣселени отъ Пиринейския П-къ, а отъ южна Русия, дѣто тѣ сж били смѣсъ отъ чужди тамъ елементи (най-вече хозари). Въ Търново, въ надвечерието на падането ни, евреитѣ бѣха легитимирани граждани и играяха извѣстна политическа роль... „Джанлатитѣ“, които езекутираха Чоки бѣха ев-

¹⁾ Ср. пжтешествието на евреина Бенжаменъ прѣзъ края на казанія вѣкъ. *Recueil de divers voyages etc.*, Leide, 1729 vol, 1, p. 9-10; Древната история на евреитѣ лежи въ редъ легенди познати слѣдъ Христа подъ името Вехтия Завѣтъ. Патилата имъ въ Азия се дължатъ на географичното разположение на „обетованната“ имъ земя, сгушена между съпернически „велики“ нѣкога монархии. Въ 78 г. пр. Хр. тѣ окончателно падатъ подъ Римъ, слѣдъ което почватъ да се разпиляватъ. Прѣслѣдваніята имъ въ Европа датиратъ отъ срѣднитѣ вѣкове и първа ги изгонва Англия (1290 г.), а слѣдъ нея Франция (1307 г.) По-важно за насъ е изгонването имъ отъ Испания (1492 г.) и отъ Португалия (1497 г.) Още въ края на Мухамедовото (II) царуване (1451-1481 г.) тѣ наводняватъ П-ва и подбиватъ търговията на гърци и българи. (Hertzberg Byz. Osm. 650). Още въ първия вѣкъ на робството Солунъ е билъ сравнително най-голѣмиятъ еврейски градъ. Къмъ надошлитѣ отъ Испания и Португалия евреи се прилепватъ и тия изгонени отъ южна Италия и Сицилия (1539 г.; ср. Brerewood., Enquiring etc. London, 1674, p. 113).